

Годишна екскурзия на БГД

Традиционната геоложка екскурзия на БГД за 2008 г. бе организирана в последните два дни на месец май и маршрутът обхваща централните и южни части на Панагюрския руден район. По този начин екскурзията се яви естествено продължение на геоложката екскурзия на БГД от предходната година, когато обект на запознаване бяха северните части на същия район и златно-медното находище Челопеч. През 2008 год. във фокуса на вниманието бяха поставени меднопорфирните системи, представени в находищата Асарел, Медет, Цар Асен и Влайков връх, пегматитовите минерализации в района на гр. Стрелча и магматизмът в най-южните части на района, както и по-важните черти в геоложкия строеж на тези части от Панагюрския руден район. В екскурзията взеха участие 48 участника, а коментар за по-важните особености в геоложкия строеж, металогенията, магматизма и орудяванията бяха направени от проф. Петко Попов, доц. Страшимир Страшимиров, ст. н. с. Светослав Петрусенко, ст. н. с. Петър Петров и доц. Филип Мачев.

На територията на фирмата „Асарел–Медет“ АД групата бе посрещната от инж. Иван Смилянов, главен геолог и ръководител на геоложкия отдел. В представителната зала на централното управление домакините ни запознаха със структурата на фирмата и постигнатите от нея успехи в последните години. Следва да се подчертае, че „Асарел–Медет“ АД е една от водещите фирми в областта на добива на медни руди в страната, ръководството на която полага целенасочени усилия за реализиране на производствения процес с използване на най-съвременните технологии и при строго спазване на мерките за опазване на околната среда. Съвсем закономерно фирмата е сред петте български компании, отличени като най-добри работодатели в Централна и Източна Европа за 2007–2008 г. в раздел „Големи компании“ от авторитетната агенция Hewitt Associates. Тя е носител и на редица национални и международни отличия за екологосъобразно провеждане на минно-добивни и обогатителни дейности. Участниците в екскурзията се запознаха с различни аспекти от дейността на фирмата от филма, който им бе прожектиран. Той отразява мащабната модернизация на производствените процеси в последните години, постигнатите резултати в добива на руди и концентрати, въвеждането на нови информационни технологии, мерките за безопасен труд, опазване на околната среда и социалната дейност на фирмата.

Металогенните особености на района бяха коментирани от проф. П. Попов, а за развитието на рудообразователните процеси и характера на проявената минерализация в находището допълнителна информация бе предоставена от доц. Стр. Страшимиров. Чл.-кор. И. Загорчев запозна участниците в екскурзията с особеностите на метаморфния комплекс, развит в тази част на Панагюрския руден район и със стратиграфските данни за възрастовата граница на орудяванията, след което групата се отправи към диспечерския пункт в източната част на находището. От тук се разкрива впечатляваща панорама

на откритата кариера, а с използване на най-съвременни средства за мониторинг и контрол в реално време се осъществява ефективно управление на добивните работи в находището.

В близост до диспечерския пункт, домакините са експонирани и представителна сбирка от най-характерните за находището вмествачи скали и рудни образци, като част от образците се предоставят на гостите. Периодично колекцията се попълва с образци, отразяващи спецификата на новите експлоатационни участъци в открития рудник.

В непосредствена близост, на юг от диспечерския пункт, участниците в екскурзията бяха запознати с инсталацията и площадката за микробиологично извличане на мед от бедни окисни руди. Микробиологичната инсталация е първата в страната и нейното функциониране дава възможност за допълнително извличане на мед от бедни руди, които е невъзможно да бъдат включени в нормалния флотационен процес. Инж. Стоян Цветков разказа подробно за същността на този съвременен метод за усвояване на медни руди и отговори на многобройните въпроси, които му зададоха колегите.

В ранния следобед групата се отправи към находище Медет, разположено недалеч от Асарел в рамките на Асарел–Медетското рудно поле. В началото на 60-те години на 20-ти век находище Медет е едно от първите меднопорфирни находища в Европа и в света, което влиза в експлоатация със сравнително ниско средно процентно съдържание на мед. До този момент, средни съдържания около 0,35% мед се смятат за икономически неизгодни за експлоатация, но примерът на това находище доказва, че дори и те са печеливши в условията на засилено търсене на метал. Добивът на руди в находището приключва преди десетина години и в момента в района се провеждат интензивни рекултивационни дейности на стари табани и участъци с натрупан хвост. Все още, обаче, остава открит въпросът с рекултивация на открития рудник и независимо от направените до сега предложения, все още няма окончателно утвърден проект за изпълнение.

Следващият пункт в маршрута на екскурзията бе районът на предприятието за преработка на пегматитови суровини в източната част на гр. Стрелча. Кариерите за добив на пегматити, за съжаление са локализирани в местности, отдалечени от града и тяхното посещение с автобуса бе невъзможно поради липса на подходящи пътища. Независимо от това, участниците в екскурзията се запознаха с характера на добиваната суровина в участъка на предприятието, където тя се складира преди преработката, а геоложките особености на района и пегматитовите находища бяха обстойно разгледани в експозето на ст.н.с. Св. Петрусенко.

В късния следобед, малко преди да се отправим към хотела в центъра на града, тъмни облаци покриха небето и се разрази гръмотевична буря. Много от участниците в екскурзията за първи път видяха реакцията на Групата за борба с градушките, която поддържа ракетен полигон

в съседство с гр. Стрелча. Изстреляни бяха няколко ракети за неутрализиране на градушката, но те не попречиха над града да се излее пороеен дъжд.

По една случайност посещението ни в гр. Стрелча съвпадна с провеждания традиционен „Празник на розата в града“. Падналият проливен дъжд осуети началото на празника, но след известно забавяне, той все пак се състоя. Добивът на розов цвят е традиционен поминък на населението в града и околностите и всяка година в края на май тук се организира празник по подобие на известния „Празник на розата“ в гр. Казанлък.

Освен с добива на розов цвят, градът е известен и с многобройните си минерални извори, един от които е каптиран в градината, недалеч от централния градски площад. Сутринта на следващия ден, маршрутът на екскурзията започна именно оттам. Ст. н. с. П. Петров разказа подробно за геоложкия строеж на околностите и характера на минералните води. Любителите на минерална вода не пропуснаха възможността да се запасят с известни количества от нея от чешмата в градската градина.

От гр. Стрелча трасето на екскурзията продължи на юг, като бяха пресечени основните формации на горнокредния вулканогенно-интрузивен комплекс в района. На юг от гр. Панагюрище участниците в екскурзията се запознаха с особеностите на агломеративните туфи, развити в този участък и характера на минерализациите в масивните медно-пиритни орудявания от находищата Елшица, Радка и Красен. Ограниченото време не ни позволи посещение на находищата, в които вече са приключили добивните работи и понастоящем се осъществява рекултивация на прилежащите площи.

В медно-порфирното находище Цар Асен също така вече не се водят добивни работи, но от няколко години табаните с бедни окисни руди в района на находището са обект на експлоатация от частна фирма по метода на микробиологичното извличане. По този начин се постига двоен ефект – от една страна се намаляват вред-

ните последици от минно-добивните работи в миналото, а от друга страна се реализира известна печалба за фирмата и се осигуряват работни места за хората от околните села.

Особено мащабни рекултивационни работи участниците в екскурзията видяха в околностите на меднопорфирното находище Влайков връх – най-южното известно находище от Панагюрския руден район. Голяма част от натрупаните отпадъци от добива в това находище и близко разположеното находище Елшица, вече са покрити с почвен слой и са залесени с подходяща растителност. „Лунният пейзаж“, който до преди няколко години правеше тягостно впечатление на пътуващите по шосето от с. Елшица към с. Калугерово, постепенно се заменя от нормален ландшафт.

Около обед участниците в екскурзията посетиха манастира в околностите на с. Калугерово. Макар и неголям, манастирът е известен с редица исторически събития свързани с него. Понастоящем, със средства на дарители, се извършва обновяване на част от черквата и стопанските постройки около него.

Последната спирка в маршрута на екскурзията бе откритата кариера за строителни и облицовъчни скали край с. Величково. Тук се разкрива част от Елшишко-Бушулския интрузив и взаимоотношенията между различните наставки на интрузива дават основания на редица колеги да разглеждат разреза като проява на типичен случай на смесване на магми. Разбира се, както в много случаи, има колеги, които са на друго мнение, нещо обичайно при геоложките изследвания. Експозе за развитието на магматизма в тази част на Панагюрския район представи доц. Ф. Мачев.

В заключение може да се добави, че годишната екскурзия на БГД за 2008 г. успя да продължи добрата традиция за съчетаване на интересното и полезното, с приятното прекарване и всички участници останаха, надяваме се, с добри впечатления от организацията и провеждането ѝ.

*Страшимир Страшимиров
Председател на БГД*